

dobite letos „Matica slovenska“ 100 gold. — in „Národna šola“ 100 gold. — Kedaj se je še kaka druga zavarovalnica spomnila naših národnih zavodov? Kakor ona edina podpira te, tako naj bi tudi ona se širila med národom slovenskim. To so naše želje, katere izreči si štejemo v dolžnost, ko smo pregledali obširno letno poročilo banke „Slavije“.

— Iz Kamnika nam je došlo prijetno poročilo, da je bil ondi 20. dne t. m. narodni dr. Samec za župana izvoljen.

— Po poročilih, ki jih je odbor kmetijske družbe te dni prejel, je slana od 20. na 21. dan t. m. po nekaterih krajih le malo, po družih veliko škode naredila posebno fižolu in krompirju, na močvirji je škoda posebno velika. Po dopisu kmetijske podružnice v Ratečah na Dolenjskem je slana v doljni savski dolini le malo škodovala sem ter tje poljskim sadežem in pa no gradom. Temveč škode pa je prejšnji čas toča naredila v občini boštajnski in 3 družih občinah, kjer je sem ter tje sadno drevje in trto popolno uničila.

— (V velikem koncertu v Trstu), ki ga je 15. dne t. m. tržaško „slovansko delavsko društvo“ priredilo na korist temu milodarnemu društvu v gledališči „Fenice“ je naš rojak in operni pevec gosp. Nolli, vračaje se v Milan, s sijajnim vspehom sodeloval. „Pesmi, katere je pel — piše „Soča“ — vzbudile so velik entuzijazem in izvabile gromovito pohvalo, — skazal se je s krasnim svojim glasom pravega umetnika“. Med drugimi produkcijami tega večera odlikoval se je tudi Försterjev zbor „Ave Marija“; burni dobroklici so grmeli po obširnem gledališči, ki niso poprej ponehali, dokler se ni vdrugeč pel lepi zbor, ki ga je pelo 24 deklic in blizo 50 pevcev.

Dodatek k pozivu o spomenici Kopitarjevi.

Kakor se mi poroča, hoče se več odličnih pisateljev naših udeležiti spisovanja knjige, ki jo namerava „Matica slovenska“ izdati v spomin stoletnici Kopitarjevi. Da ne bi več pisateljev obravnavalo iste tvarine, kar bi nekaterim prizadelo brezvspešnega truda, redakciji pa sitnosti in težav, se mi treba zdi opomniti rodoljube, ki jih je volja stopiti v kolo vzajemnega dela, naj blagovolijo odboru Matičnem kmalu naznaniti, kaj nameravajo za navedeno knjigo pisati. Program knjigi utegne mnogovrsten biti in na primer, obsegati: životopis (po njegovi „Selbstbiografie“ lepo poslovenjen, toda okrajšan), delovanje njegovo v dvorni knjigarni, poslovenjena „prolegomena k „Glagol. Clotz.“, kjer imajo zgodovino slov. literature, Dobrovsky in Kopitar, Kopitar in Miklošič itd. itd., — glavno načelo knjigi naj bilo bi to, da se proslavijo zasluge Kopitarjeve za Slovanstvo v obče in za Slovence posebej. — Sl. vredništva slov. časnikov, ki so natisnila moj prvi poziv, prosim vljudno, naj priobčijo tudi ta dodatek.

Dr. Jan. Bleiweis.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. (Telegram „Novicam“ 24. maja.) Gospôška zbornica pričela je obravnavati državni proračun. Zbornica je bila polna. Vitez Hasner napada v daljem govoru ministra Conrada zarad šolskih postav, hudo graja vlado, da je nemškim šolam v Zadru in Dubrovniku vzela podporo in sklepa govor s tem, da ni se toliko bati federalizma kakor tihotapnega postopanja Taaffe-ovega. Grof Thun obžaluje tako besedovanje o razpravi finančni. Po govoru kneza Schönburga, ki je v smislu Hasnerjevem govoril, in po knezu

Schwarzenbergu, ki je zagovarjal vladni ukaz zarad jezikov za Česko in Moravsko, poprime knez Karlos Auersperg besedo in sklepa govor z izjavo, da obžaluje, da se po novem razporu oddalujemo čedalje bolj od zaželene splošne zadovoljnosti. Po govoru Plenerja, kneza Sapiéhe in kneza Clam-Gallasa se oglasi Schmerling rekoč, da je kot „višji sodnik“ svoje mnenje o jezikovem ukazu uže objavil; gotovo je — pravi — da je ustava v nevarnosti, al rovanje zoper njo se vrši bolj pod zemljo, a zato je tem nevarnejše.

Ministerstva predsednik grof Taaffe razgláša v svojem govoru, da bi se moglo pomirjenje in sprava med narodi v Avstriji le takó doseči, ako se ne čuti nobena narodnost z opravičenjem tlačena. Vlada, ki ne sme in noče imeti nobenih jednostranskih strankarskih ozirov, smatra se kot varhinja opravičenih narodnih terjatev. Vlada mora torej odločno ugovarjati očitaniu, da se na opravičene terjatve kake narodnosti ne ozira ali da narodnosti v njih pravicah škoduje. Posebno se mora vlada zavarovati proti temu, da bi ona koli zoper nemško narodnost sovražno postopala. Grof Taaffe se sklicuje na izjave v poslanski zbornici, zakaj se niso mogle financijalne predloge še zvršiti. Vlada ne stoji na stališči koncesij, temuč ona temeljito preišlje svoje predloge in naredbe. V tem ni nobene koncesije kaki stranki ali osebnosti. Ministerski predsednik Taaffe se odločno zavaruje zoper očitanje, da bi vlada z državnimi osnovnimi postavami trgovala. To ne bi bilo dostojno vladi, tudi bi ona s tem svojo prisego prelomila. Vlada spoštuje pravice parlamenta, al ona ima tudi pravico eksekutive pred očmi, in v to pravico si ne dá posegati, ne od parlamenta, ne odkomisije petnajsterih. Taaffe neče preiskavati, ali bi bil pod katero drugo vlado polnoštevilen parlament sešel se, kakor se je pod njegovo, ali to hoče konstatirati, da je pridobljenje vseh elementov potrebno za okrepljenje ustave. Tudi leta 1861. smo imeli ustavo, ki se je morala premeniti, ker se ni posrečilo vseh poklicanih elementov za njo pridobiti. — Sekcijski šef Sacken motivira potem vladno naredbo o jezikovi enakopravnosti na Češkem in Moravskem. — Poročevalec gospodske zbornice Winterstein polemizira zoper Thuna, Sapiého in ministra Taaffeja, kateremu očita, da ni danes „skrbi“ ustavovercev mogel razpihati. Končno priporoča, naj se preide v specijalno debato.

— (Telegram „Novicam“.) 25. maja bila je specijalna debata o proračunu. Grof Widmann zagovarja idejo kompromisa in v razdelku „notranje uprave“ govori za manj zamotano politiško upravo. Kardinal Kutschker graja, da se s cerkvenim zakladom ravná kakor da bi bil državno imetje, in zagovarja zvišanje plače nižje duhovščine. Grof Thun in kardinal Schwarzenberg grajata brezobzirna razdelitev davka cerkvene zaklada, kardinal Schwarzenberg pa graja še strašanske stroške, ki jih občinam prizadevajo ljudske šole. Schmerling mu nasprotuje. Naučni minister Conrad obljubi nove predloge o zadevah duhovščine in objavlja, da bode vlada načelo 8letnega obiskovanja ljudskih šol po kmetih kolikor mogoče olajševala. — Ostali razdelki proračuna, kakor tudi vojaška taksa itd. so bili brez debate sprejeti.

Ko je bila volitev v delegacijo izvršena, je grof Taaffe vsled cesarjevega ukaza objavil, da državni zbor začasno prestane.

Poročilo Schwegelnovo o postopanju njegovem in drugih poslancev smatra se tukaj za flagrantno razžaljenje cele konservativne stranke.